

частин або цілих колекцій товарного асортименту з одного магазину в інший, що в умовах ринку створює суттєву конкурентну перевагу.

Список використаних джерел

1. biblio-online.ru. (2019). Логістика. Теорія та практика. Report 2018 [online] Available at: <https://biblio-online.ru/book/logistika-teoriya-i-praktika-379721> [Accessed 3 Mar. 2019].

2. Вікіпедія [Електронний ресурс]: AlphaGo. Режим доступу до сайту: <https://uk.wikipedia.org/wiki/AlphaGo>

3. Вікіпедія [Електронний ресурс]: AlphaGo Zero. Режим доступу до сайту: https://en.wikipedia.org/wiki/AlphaGo_Zero

References

1. biblio-online.ru. (2019). Logistics. Theory and practice. / Report 2018 [online] Available at: <https://biblio-online.ru/book/logistika-teoriya-i-praktika-379721> [Accessed 3 Mar. 2019].

2. Wikipedia [e-resource]: AlphaGo Site access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki/AlphaGo>

3. Wikipedia [e-resource]: AlphaGo Zero. Site access mode: https://en.wikipedia.org/wiki/AlphaGo_Zero

Дані про авторів

Андрусь Ольга Іванівна,

к. пед. н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

просп. Перемоги, 37, м. Київ, 03056, Україна
e-mail: olgaiandrus@gmail.com

Беляєва Наталія Сергіївна,

магістрант кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
просп. Перемоги, 37, м. Київ, 03056, Україна
e-mail: natalo4kavsylava@gmail.com

Данные об авторах

Андрусь Ольга Ивановна,

к. пед. н., доцент, доцент кафедры экономики и предпринимательства, Национальный технический университет Украины «Киевский Политехнический институт имени Игоря Сикорского»,

просп. Победы, 37, г. Киев, 03056, Украина
e-mail: olgaiandrus@gmail.com

Беляева Наталья Сергеевна,

магистрант кафедры экономики и предпринимательства, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»,

просп. Победы, 37, г. Киев, 03056, Украина
e-mail: natalo4kavsylava@gmail.com

Information about the authors

Olga Andrus,

Ph.D., Associate professor of Economics and Entrepreneurship Department, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

Pobedy av., 37, Kyiv, 03056, Ukraine
e-mail: olgaiandrus@gmail.com

Natalia Belyaeva,

Master of the Economics and Entrepreneurship Department, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

Pobedy av., 37, Kyiv, 03056, Ukraine
e-mail: natalo4kavsylava@gmail.com

DOI: 10.5281/zenodo.3336029

ГОЛОВІНА Д.В.,

ОЛЕКСЮК О.Ф.,

МУКОВІЗ В.С.

Формування облікової політики на підприємстві: проблеми та напрями їх вирішення

Предмет дослідження – теоретико-методичні підходи до формування облікової політики підприємства, проблеми її реалізації в сучасному бізнес-середовищі.

Метою написання **статті** є дослідження підходів до розробки облікової політики підприємства, виділення чітких її елементів та надання пропозицій щодо усунення можливих проблем при її формуванні.

Методологія проведення роботи – положення теорій науковців у дослідженні облікової політики підприємства з використанням різних наукових методів.

Результат роботи – досліджено особливості формування облікової політики на підприємстві, розкрито основні проблеми її створення та запропоновано напрями їх вирішення.

Висновки – якість ведення бухгалтерського обліку на підприємстві прямим чином залежить від облікової політики, що доводить важливість її повного, змістовного та чіткого формування. Ефективно розроблена облікова політика позитивно впливає на фінансовий стан підприємства та забезпечує результативність його діяльності.

Ключові слова: облікова політика, обліковий процес, бухгалтерський облік, «креативний облік», професійне судження.

ГОЛОВИНА Д.В.,
ОЛЕКСЮК Е.Ф.,
МУКОВИЗ В.С.

Формирование учетной политики на предприятии: проблемы и направления их решения

Предмет исследования – теоретико–методические подходы к формированию учетной политики предприятия, проблемы ее реализации в современной бизнес–среде.

Целью написания **статьи** является исследование подходов к разработке учетной политики предприятия, выделение четких ее элементов и предоставление предложений по устранению возможных проблем при формировании.

Методология проведения работы – положения теорий ученых в исследовании учетной политики предприятия с использованием различных научных методов.

Результат работы – исследованы особенности формирования учетной политики на предприятии, раскрыты основные проблемы ее создания и предложены направления их решения.

Выводы – качество ведения бухгалтерского учета на предприятии прямым образом зависит от учетной политики, доказывает важность ее полного, содержательного и четкого формирования. Эффективно разработана учетная политика положительно влияет на финансовое состояние предприятия и обеспечивает результативность его деятельности.

Ключевые слова: учетная политика, учетный процесс, бухгалтерский учет, «креативный учет», профессиональное суждение.

HOLOVINA D.V.,
OLEKSIUK O.F.,
MUKOVIZ V.S.

Formation of accounting policy at the enterprise: problems and directions of their solution

Subject of research – theoretical and methodical approaches to the formation of enterprise accounting policy, the problems of its implementation in the modern business environment.

The purpose of writing an article is to study the approaches to the development of accounting policies of the enterprise, the allocation of its clear elements and the provision of proposals for the elimination of possible problems in its formation.

Methodology of the work – the position of theories of scientists in the study of enterprise accounting policies using various scientific methods.

The result of the work – the features of formation of accounting policy at the enterprise are investigated, the main problems of its creation are revealed and directions of their solution are proposed.

Conclusions – the quality of accounting in the enterprise directly depends on accounting policies, which proves the importance of its complete, meaningful and clear formation. Effectively developed accounting policy positively affects the financial position of the company and ensures the effectiveness of its activities.

Key words: accounting policy, accounting process, accounting, «creative account», professional judgment.

Постановка проблеми. Сучасні економічні умови характеризуються активним розвитком трансформаційних та інформаційних процесів. Це обумовлює необхідність впровадження нових реформ, в тому числі і у сфері бухгалтерського обліку. Не можливо недооцінювати роль облікової політики в діяльності підприємств, оскільки її раціональна побудова безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності. Ведення бухгалтерського обліку потребує наявності певних нормативних документів, які підтверджують облікову політику підприємства та узагальнюють її ключові елементи. Якісно сформована облікова політика дозволяє менеджменту приймати ефективні управлінські рішення, при цьому вона включає всі специфічні способи та методи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, що уособлюють в собі його галузеві особливості. Оскільки кожне підприємство є унікальним та має свою методологію формування облікової політики, то на практиці можуть виникати питання у розбіжності деяких показників бухгалтерської звітності.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблема формування облікової політики достатньо висвітлена у наукових дослідженнях з бухгалтерського обліку. Великий внесок був сформований такими вченими як Т.В. Барановською [1], С.Л. Березою [2], О.В. Боднарем [3], Т.Г. Камінською [4], Ю.Д. Маляревським [5]. Не зменшуючи вагомість проведених досліджень, залишаються невирішеними питання неоднозначності формування облікової політики, що полягає в поєднанні законодавчого аспекту з діючими регламентами на підприємстві. Внаслідок цього і досі є актуальним питання пріоритетності способів ведення бухгалтерського обліку і доцільності використання облікової політики, як окремих інструментів бухгалтерської методології.

Метою статті є дослідження підходів до розробки облікової політики підприємства, виділення чітких її елементів та надання пропозицій щодо усунення можливих проблем при її формуванні.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні облікова політика виступає фундаментом в основі облікового процесу та є суттєвою складовою господарської діяльності будь-якого підприємства. Кожне підприємство самостійно формує елементи облікової політики, і таким чином створює систему бухгалтерського обліку, що обмежується рамками чинного законодавства, а також

підпадає під вплив сучасних умов ринкової діяльності підприємства. Оскільки облікова політика підприємств виступає поєднанням інтересів власників підприємств та законодавчим регулюванням, то її формування для задоволення інтересів суспільства в загальному є досить актуальним питанням в сучасних умовах. На думку професора Я.В. Олійник, підприємства розглядаються як інституційні суб'єкти, і будучи раціонально обмеженими, не завжди можуть обрати найкращі з наявних альтернатив принципи, методи та процедури бухгалтерського обліку, відштовхуючись лише від власних переваг, та визначити довгострокові наслідки від зробленого вибору [8, с.20].

Незважаючи на існування великої кількості наукових праць, які висвітлюють проблематику формування облікової політики підприємства, на сьогодні залишаються повною мірою нерозкритими її теоретичні засади. Причиною такої проблеми виступає відсутність досліджень щодо використання сучасних економічних теорій, які б змогли сформуванню міцний теоретичний фундамент для реалізації облікової політики [8, с.210].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [9] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначають термін облікової політики, що являє собою сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [7].

Значну роль у формуванні облікової політики визначають компетенція керівника і головного бухгалтера. Головний бухгалтер в свою чергу зобов'язаний забезпечувати дотримання на підприємстві єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, контролювати здійснення процесу бухгалтерського обліку, зокрема відображення на рахунках всіх господарських операцій, подавати фінансову звітність у встановлені терміни, забезпечувати перевірку бухгалтерського обліку у відокремлених підрозділах підприємства. Роль керівника полягає у створенні всіх належних умов для правильного ведення бухгалтерського обліку, контролі за виконанням всіма підрозділами належних функцій. Таким чином взаємодія та компетентність керівництва із бухгалтерським підрозділом забезпечує визначальну роль у формуванні облікової політики на підприємстві [3, с.14].

При формуванні облікової політики підприємства повинні враховувати всі необхідні факто-

ри для ефективного подальшого функціонування такої системи (рис. 1.).

Дослідивши основні фактори формування облікової політики та провівши аналіз наукових праць вітчизняних вчених, нами було встановлено наступне: на ефективність формування облікової політики та її реалізації на підприємстві впливають проблеми теоретичного та практичного характеру, які залишаються і досі не вирішеними. Зокрема, такими є:

- невизначеність облікової політики на підприємстві;
- проблемність у розробці методики формування облікової політики;
- відсутність єдиного нормативного документу на державному рівні, який би регулював всі питання щодо реалізації облікової політики;
- відсутність належного ставлення бухгалтерів до розробки ефективної облікової політики та відсутність їх творчого мислення при застосуванні норм законодавства;
- недосконалість теоретичних засад здійснення облікової політики.

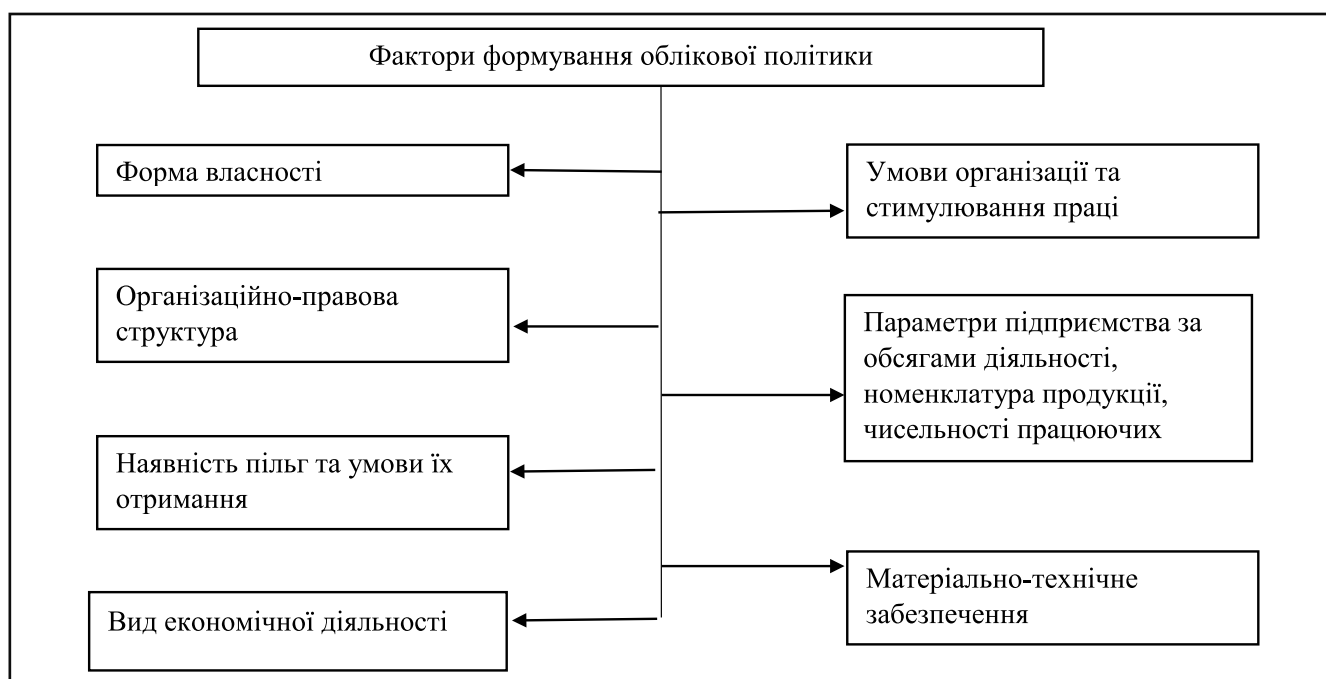
Виявивши основні проблемні аспекти щодо формування облікової політики та її реалізації на підприємстві, дослідимо детально їх особливості для формування пропозицій їх вирішення.

Основною причиною відсутності теоретичних засад формування облікової політики є недоско-

налість досліджень сучасних економічних теорій, які б створили міцний фундамент теорії облікової політики. Для вирішення даної проблеми варто звернути уваги на неінституційну теорію, що висвітлена в працях Дж. Бернса та Р. Скапенса [10]. Зокрема слід розглянути поняття «професійне судження» та «креативний облік», які входять до складу цієї теорії.

Важливу роль відіграє проблема предметної невизначеності облікової політики, зокрема в даний час відсутнє чітке розуміння сфери її застосування. Це пов'язано із різноманітним трактуванням даного поняття в економічній та бухгалтерській літературі. Поняття облікової політики широко використовується як у фінансовому, так і в управлінському, стратегічному обліку, де суб'єкти ведення обліку приймають важливі рішення щодо конкретного бухгалтерського відображення всіх господарських операцій на підприємстві або організації облікової системи загалом. Внаслідок цього предмет облікової політики як основний інструмент бухгалтерського обліку значно розширюється, що зумовлює виникнення суперечностей в різних підходах вчених при дослідженні методики її здійснення, аналізу впливу на фінансовий результат діяльності підприємства тощо [1, с.20].

Розуміючи яким чином окремі елементи облікової політики впливають на фінансові результати, у багатьох підприємствах з'явилася б мож-

Рисунки 1. Фактори формування облікової політики

Джерело: розроблено автором

лівість збільшувати чи зменшувати показники своєї діяльності. Це відбувається через відсутність розроблених механізмів облікової політики. Ця проблема повинна вирішуватися на трьох рівнях: на державному, галузевому і локальному (на рівні підприємства), адже методика формування облікової політики повинна орієнтуватися на фактори, які впливають на діяльність підприємства та його середовище зокрема.

Також однією з основних проблем є відсутність єдиної встановленої законодавством форми наказу про облікову політику, що призводить до неоднозначності розуміння розділів. Суб'єкти економічного середовища часто стикаються з проблемами, які не мають достатньо обґрунтованого законодавчого регулювання. Шляхом вирішення даної проблеми є проведення стандартизації процесу формування наказу про облікову політику. Такий крок сприятиме розумінню змісту та проведенню аналізу для користувачів облікової інформації. В основі розроблення такого наказу повинен бути єдиний стандарт, що враховує багато нюансів, які не суперечать принципам свободи вибору бухгалтера і не перешкоджають реалізації його професійного судження [4, с.85].

Не можна не зважати на таку проблему, як відсутність єдиного державного нормативного документа, функції якого були б пов'язані з регулюванням питань щодо облікової політики на підприємствах. На багатьох українських підприємствах наказ про облікову політику складається формально та не структуровано, відсутній детальний порядок організації обліку. Тобто спостерігається вузький підхід до формування облікової політики, що полягає в складанні такої фінансової звітності, яка б не суперечила вимогам НП(С)БО, однак не містила основні елементи, які допомогли вирішувати складні питання, пов'язані з діяльністю підприємства. Завдяки впровадженню сучасних систем інформаційно-комп'ютерних технологій, застосуванню МСФЗ підприємство потребує формування якісної та ефективної облікової політики. Її новий формат полягає в розкритті інформації про дії економічних суб'єктів, які прямо впливають на фінансову звітність підприємства. Тобто доцільним в цьому випадку було б впровадження єдиного нормативного документу про облікову політику підприємства, яке повинно забезпечувати раціональний бухгалтерський облік.

Слід зазначити, що МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» регулює методологію формування облікової політики на підприємстві [6]. Тобто ухвалюючи новий нормативний документ, варто узагальнити всі існуючі законодавчі норми в цій сфері (зокрема Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [9], НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [7]). Це дозволить систематизувати організаційні аспекти формування і реалізації облікової політики підприємства.

У рамках застосування норм чинного законодавства спостерігається проблема відсутності творчого мислення у бухгалтерів, так як більшість з них вважає, що формування наказу про облікову політику є лише формальністю і ніяк не сприяє підвищенню ефективності діяльності менеджменту підприємства. Насправді ж розумний підхід до формування облікової політики сприятиме підвищенню ефективності діяльності внутрішньої та зовнішньої (інвестори, позичальники) систем підприємства. Облікова політика впливає на стратегічне управління підприємством. З цього приводу О.В. Боднар зазначає, що головне завдання формування облікової політики в сучасних умовах полягає в подоланні інформаційного розриву між бухгалтерією і користувачами облікових і звітних даних. Зокрема з боку бухгалтерії необхідна розробка облікової політики, заснованої на ідеї прозорості діяльності організації та корисної інформації про цю діяльність [3, ст.17]. Прозорість полягає у впливі на стратегічні ініціативи підприємства, що мають більш тривалий період дії, ніж тактичні показники.

Однією з основних проблем при формуванні облікової політики є відсутність в ній або в додатках до неї робочого плану рахунків, переліку облікових реєстрів, графіку документообігу, що зумовлює невідповідності при здійсненні облікового процесу. Очевидним шляхом вирішення даного питання є обов'язкове включення до облікової політики вищеперерахованих пунктів.

Кожному підприємству при виборі методу обліку в обліковій політиці необхідно враховувати можливі наслідки прийняття рішень. Отже формування облікової політики – це процес поетапний і на кожному етапі визначається певний ряд питань, які відображені на рис. 1.2.

Таким чином, нами запропоновано здійснювати реалізацію облікової політики через виконан-

Рисунок 2. Основні етапи формування облікової політики на підприємстві

Джерело: розроблено автором

ня чотирьох етапів, що дозволить застосувати необхідні принципи, методи та способи ведення обліку, які дійсно відображають специфіку діяльності кожного підприємства і забезпечують формування якісної інформації для прийняття управлінських рішень на різних рівнях управління.

Висновки

Встановлено, що формування облікової політики відіграє важливу роль у діяльності кожного підприємства. Її удосконалення здатне забезпечити підвищення ефективності ведення бухгалтерського обліку та надасть кращого розуміння своїх функцій суб'єктами економічної діяльності.

Розкривши особливості облікової політики нами було виявлено ряд проблем її формування та реалізації у процесі ведення своєї діяльності підприємством та запропоновано напрями їх вирішення. З метою вирішення зазначених проблем доцільно дотримуючись чіткої регламентації етапів при створенні облікової політики.

Отже, формування облікової політики на підприємстві – складний, багатоетапний і дуже важливий процес, який вимагає наявності технічних, організаційних та кадрових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: автореф. дис. канд. еко-

ном. наук: 08.06.04 / Т.В. Барановська. – Національний аграрний університет, Київ, 2015. – 27 с.

2. Береза С.Л. Побудова облікової політики відображення грошових активів та дебіторської заборгованості / С.Л. Береза // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2017. – № 1(23). – С. 35–44.

3. Боднар О.В. Окремі аспекти формування облікової політики підприємства стосовно витрат на виробництво продукції / О.В. Боднар // Облік і фінанси. – 2014. – № 2(64). – С. 14–18.

4. Камінська Т.Г. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства / Т.Г. Камінська // Облік і фінанси АПК. – 2016. – № 4. – С. 81–86.

5. Малярєвський Ю.Д. Формування облікової політики підприємства / Ю.Д. Малярєвський // Економіка розвитку. – 2017. – № 3(39). – С. 105–107.

6. МСБО 8 Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

7. Національне положення (Стандарт бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. Наказом Мін-ва фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

8. Олійник Я.О. Методичні аспекти облікової політики підприємств / Я.О. Олійник // Видавництво Львівської політехніки. – 2012. – С.346.

9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року №996 – XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

10. Burns J. Management accounting change in the UK [Текст] / Burns J., Scapens R. // Journal of Management Accounting. – 2009. – №77 – P.28–30.

References

1. Baranovs'ka T.V. Oblikova polityka pidpryyemstv v Ukraini: teoriya i praktyka [The accounting policy of the enterprises in Ukraine], 2015. – P.27.

2. Bereza S.L. Pobudova oblikovoyi polityky vidobrazhennya hroshovykh aktyviv ta debitors'koyi zaborhovanosti [The construction of accounting policies for the display of cash assets and receivables]. Vnshnik Zhitomir's'kogo derzhavnogo tekhnologicheskogo univrsitetu [The science magazine of the Zhytomyr National Technological University], 2017, 1 (23). P. 35–44.

3. Bodnar O.V. Okremi aspekty formuvannya oblikovoyi polityky pidpryyemstva stosovno vytrat na vyrobnytstvo produktsiyi [The separate aspects of enterprise accounting policy formation in the relation to production costs]. Oblnk n fhnsani [The science magazine], 2014.2 (64). P. 14–18.

4. Kamn's'ka T.G. Orhanizatsiya informatsiyno-analitychnoho zabezpechennya upravlinnya debitors'koyu zaborhovanistyu pidpryyemstva [The organization of information and analytical support for the management of the account receivable of the enterprise]. Oblnk n fhnsani [The science magazine], 2016, 4. P. 81–86.

5. Malyarevs'kiy YU.D. Formuvannya oblikovoyi polityky pidpryyemstva [The formation of the accounting policy of the enterprise]. Ekonomika rozvitku [The science magazine], 2017, 3 (39) P. 105–107.

6. International Accounting Standarts 8 [Electronic resource]: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

7. Natsional Accounting Standarts 1 [Electronic resource]: <http://zakon.rada.gov.ua>.

8. Olshnyk YA.O. Metodichni aspekty oblikovoyi polityky pidpryyemstv [The methodological aspects of the accounting policy of the enterprise]. Vidavnistvo L'vivs'kon' politekhniki [The magazine of the Lviv Polytechnic], 2012, P.346.

9. Pro bukhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini: Zakon Ukrainy 16.07.1999 №996 – XIV [The accounting and Financial Reporting in Ukraine: The Law of Ukraine]. [Elektronnyy resurs]: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

10. Burns J. Management accounting change in the UK [Текст] / Burns J., Scapens R. // Journal of Management Accounting. – 2009. – №77 – P.28–30.

Дані про авторів

Головіна Дар'я Вікторівна,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування, Київський національний торговельно-економічний університет

e-mail: dvkarpenko88@gmail.com

Олексюк Олена Федорівна,

студентка факультету обліку аудиту та інформаційних систем, Київський національний торговельно-економічний університет

e-mail: olenka7712341526@gmail.com

Муковіз Василь Степанович,

доцент кафедри обліку та оподаткування, Київський національний торговельно-економічний університет

e-mail: mvc1963@ukr.net

Данные об авторах

Головина Дарья Викторовна,

к.э.н., доцент кафедры учета и налогообложения, Киевский национальный торгово-экономический университет

e-mail: dvkarpenko88@gmail.com

Олексюк Елена Федоровна,

студентка факультета учета, аудита и информационных систем, Киевский национальный торгово-экономический университет

e-mail: olenka7712341526@gmail.com

Муковиз Василий Степанович,

доцент кафедры учета и налогообложения, Киевский национальный торгово-экономический университет

e-mail: olenka7712341526@gmail.com

Data about the authors

Daria Holovina,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Accounting and Taxation, Kyiv National Trade and Economics University

e-mail: dvkarpenko88@gmail.com

Olena Oleksiuk,

Student the accounting, audit and information system faculty, Kiev national trade and economic university

e-mail: olenka7712341526@gmail.com

Vasyl Mukoviz,

Associate Professor, Department of Accounting and Taxation, Kyiv National Trade and Economics University

e-mail: mvc1963@ukr.net